O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

_____ Z.E. Chorshanbiyev

“____” _____ 2026 yil

Irrigatsiya muhandisligi fakulteti 60710400 - “Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi” ta’lim yo‘nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun Yakuniy davlat attestatsiya savollari

DASTURI

Qarshi davlat texnika universiteti

Kengashi yig‘ilishining 24.02. 2026 yil

4 -sonli majlisida tasdiqlangan.

Qarshi – 2026

2025/2026-o‘quv yilida Irrigatsiya muhandisligi fakultetining 60710400 - “Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi” (sanoatda) ta’lim yo‘nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun Yakuniy Davlat Attestatsiya savollari belgilangan talablar asosida mazkur ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasiga asosan o‘zlashtirgan fanlarning bo‘limlariga mos ravishda tuzildi.

Tuzuvchilar:

1. **“Asosiy texnologik jarayon va qurilmalar” fani bo‘yicha:**
   B. Shomurotov
2. **“Muhandislik ekologiyasi” fani bo‘yicha:**
   D. Kilicheva
3. **“Ekologik menejment asoslari” fani bo‘yicha:**
   Z. Boyirov
4. **“Sanoat chiqindilarini tozalash texnologiyalari” fani bo‘yicha:**
   Z. Boyirov

Ushbu dasturi “Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi” kafedrasi (Bayoni № 18, “ 11 ” 02 2026-y.), Irrigatsiya muhandisligi fakulteti Uslubiy komissiyasi (Bayoni № 07, “ 26 ” 02 2026-y.) va universitet Uslubiy kengashi (Bayoni № 7, “ 24 ” 02 2026-y.) tomonidan muhokama qilingan va foydalanishga tavsiya etilgan.

“Irrigatsiya muhandisligi” fakulteti dekani: **dotsent Quvvatov D.A.**

“Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi” kafedrasi mudiri **dotsent Uzakov Z.Z.**

Qarshi davlat texnika universiteti Irrigatsiya muhandisligi fakulteti 60710400 - “Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi” ta’lim yo‘nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun Yakuniy davlat attestatsiya savollari

I.Asosiy texnologik jarayonlar va qurilmalar

1. Aralashtirgichlar qanday turlarga bo'linadi?
2. Parrakli aralashtirgichlarning afzalliklari?
3. Aralashtirgichlar turlari to`g`ri keltirilgan qatorni aniqlang?
4. Ishlash prinsipiga qarab aralashtirish qurilmalari qanday turlarga bo‘ladi?
5. Aralashtirgichlarga parraklar qanday o`rnatilgan bo`ladi?
6. Gidravlikada susuqlik va gazlar qanday nomlanadi?
7. Qattiq materiallarni maydalash jarayoni shartli necha turga bo'linadi?
8. Absorbtiv bilan absorbentning o`zaro ta`siriga ko`ra absorbsiya jarayoni qanday boradi?
9. Adsorbsiya jarayoni deb qanday jarayon tushuniladi?
10. Har xil fazadan tarkib topgan aralashmalar nima deb ataladi?
11. Suyuqlik va qattiq modda zarrachalaridan tarkib topgan aralashma qanday ifodalanadi?
12. Dag'al suspenziya zarrachalarining o'lchami to`g`ri keltirilgan qatorni toping?
13. Mayin suspenziya zarrachalarining o'lchami to`g`ri keltirilgan qatorni toping?
14. Loyqasimon suspenziya zarrachalarining o'lchami to`g`ri keltirilgan qatorni toping?
15. Kolloid eritma zarrachalarining o'lchami to`g`ri keltirilgan qatorni toping?
16. Suyuqliklarni haydash jarayoni deb qanday jarayon tushuniladi?
17. Quritish jarayoni deb qanday jarayon tushuniladi?
18. Quyidagi tenglama nimani ifodalaydi?
19. Chang cho'ktirish kameralari nima maqsadda ishlatiladi?
20. Issiqlik tarqalishining necha xil usuli mavjud?
21. Modda tarqalishining qanday usullari mavjud?
22. Suyuqliklarni ekstraksiyalash jarayoni deb qanday jarayon tushuniladi?
23. Kristallanish jarayoni deb qanday jarayon tushuniladi?
24. Agar $Re_{kr} > 2320$ bo'lsa, suyuqliklarning harakat rejimi qanday bo'ladi?
25. Ushbu tenglama $M = l \cdot \rho = ws\rho$ nimani ifodalaydi?
26. Berilgan temperatura va bosimda Nyuton suyuqliklarning qovushoqligi qanday qiymatgi ega bo'ladi?
27. Texnologiyada suyuqlik va gazlarni uzatishda qaysi uskunalar qo`llaniladi?
28. Bug`latish jarayoni qanday sharoitlarda olib boriladi?
29. Issiqlik almashinish jarayonining harakatlantiruvchi kuchi vazifasini nima bajaradi?
30. Desorbsiya deganda qanday jarayonlarni tushunasiz?
31. Distillash usuli qanday usul hisoblanadi?
32. Bir atmosfera necha mm simob ustuniga teng?
33. Qovushqoqligi kichik bo'lgan suyuqliklarni aralashtirish uchun parrakli aralashtirgichning qaysi turi ishlatiladi?
34. O'z tarkibiga qattiq moddaning mayda zarrachalarini tutgan gaz sistemalari nima deb ataladi?
35. Quritish jarayonida qurituvchi agent sifatida nimalardan foydalaniladi?
36. Ushbu tenglama $Z + P/\rho \cdot g + w^2/2g$ qanday ifodalanadi?
37. Texnalogik qurilma nima?
38. Qurilmani ish unumi deganda nimani tushunasiz?
39. Modda zichligining suv zichligiga nisbati nima deyiladi?
40. Nasoslarning asosiy parametrlarini ko`rsating?
41. Nasosning vaqt birligi ichida uzatib beradigan suyuqlik miqdori nima deyiladi?

42. Sanoatdan chiqqan chiqindi suvlarni chiqarib tashlash uchun asosan qanday nasoslardan foydalaniladi?
43. Mexanik jarayonlar to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
44. Aralashtirish, siqish , cho'zish
45. Mexanik, sirkulyatsion, pnevmatik
46. Bug'latish jarayoni deb qanday jarayonga aytiladi?
47. Bug'latish usullarini qaysi birida jarayonini pastroq temperaturada olib borish mumkin?
48. Kim tomonidan birinchi marta "Kimyo texnologiyaning asosiy jarayonlari va qurilmalari" darsligi chop etilgan?
49. Boshqa maqsadlar uchun ajratilgan ikkilamchi bug' nima deb nomlanadi?
50. Ushbu tenglama: $\frac{dQ}{Fd\tau} = K_2\Delta t$ qaysi jarayon kinetik tenglamasi hisoblanadi?
51. Nam havoning asosiy xossalarini tushuntiring?
52. Issiqlik o'tkazuvchanlik nima?
53. Truba devoriga yopishib turgan yupqa suyuqlik qatlami qanday nomlanadi?
54. Reynolds tajribasida suyuqlikni rejimlarini o'rganishda qanday suyuqlikdan foydalangan?
55. Bernulli tenglamasidagi (Z) qanday bosim hisoblanadi?
56. Bernulli tenglamasidagi (P) qanday bosim hisoblanadi?
57. Ishqalanish koefsentini qanday harf bilan belgilanadi?
58. Foydali ish koefsentini qanday harf bilan belgilanadi?
59. Dinamik qovushqoqlik koefsentini qanday harf bilan belgilanadi?
60. Tezlik qanday harf bilan belgilanadi?
61. Suyuqliklarni traektoryasi deganda nimani tushinasiz?
62. Qattiq zarrachalarning gaz yoki suyuqlik oqimi bilan chiqib ketish tezligi yoki ikkinchi kritik tezligi qaysi olim tenglamasi orqali topiladi?
63. Zarrachalarning yuza oqimi bilan chiqib ketish xolatiga to'g'ri keladigan tezlik qanday tezlik deyiladi?
64. Filtirlash jarayoni deb qanday jarayonga aytiladi?
65. Texnologik maqsadlariga ko'ra filtrlash qurilmalari qanday turlarga bo'linadi?
66. Tarelkali separatorlar qanday maqsadlarda ishlatiladi?
67. Chang cho'ktirish kamerasida o'lchami necha mkm dan kata bo'lgan changlar tozalanadi?
68. Siklon qurulmalari ish sikliga ko'ra qanday tozalashga ixtisoslashtirilgan?
69. Maxsulotlarni quritishdan maqsad nima?
70. Turba devorining qaysi qismida suyuqlikni ishqalanish koefsenti yuqori bo'ladi?
71. Nasadka qanday ko'rinishda bo'ladi?
72. Sublimatsiyali quritish usulini ta'riflang?
73. Konvektiv quritish usulini ta'riflang?
74. Kontaktli quritish usulini ta'riflang?
75. Dielektirik quritish usulini ta'riflang?
76. Radiasiyali quritish usulini ta'riflang?
77. Materyallarni suvsizlantirish usullarini ko'rsating?
78. Kelib chiqish jihatidan quritish jarayoni qanday turlarga bo'linadi?
79. Suvsizlantirishning qaysi usulidan asosan laboratoriya sharoitlarda ishlatiladi?
80. Konstruktiv tuzilishiga ko'ra quritish qurilmalari qanday turlarga bo'linadi?
81. Barabanli quritgich daqiqasiga necha marta aylanadi?
82. Barabanli quritgichdagi nasadkalarni vazifasi nima?
83. Kondensatsiya jarayonini amalga oshiruvchi qurilmalar qanday qurilmalar deyiladi?
84. Bug' yoki gazning suyuqlikka o'tishi qanday jarayon deyiladi?
85. Atmosfera bosimida bug'latish jarayonini kamchiligi nima?
86. Eritma yoki erigan qotishma tarkibidan kristallar holatida qattiq fazani hosil qilish jarayoni qanday jarayon deyiladi?

87. Berilgan haroratda eritmani qattiq faza bilan muvozanat holatida bo'lishi qanday eritma deyiladi?
88. Kristalizatorlar nima?
89. Dializ jarayoni bu?
90. Ultrafiltirlash bu?
91. Mikrofiltirlash bu?
92. Membranali distillash bu?
93. Membranali qurilmalar asosan necha turga bo'linadi?
94. Mexanik jarayonlarda materyalni qaysi xossalari o'zgarmaydi?==
95. Adsorbtiv nima?
96. Adsorber nima?
97. Suyuqlikni tekis harakati to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating?
98. Suyuqliklarni oqimi harakatini Nave-Stoks differensial tenglamasi nechanchi yilda keltirib chiqarilgan?
99. Nisbiy g'adir-budurlikni toppish formulasini ko'rsating?
100. Gidrostatika nimani o'rganadi?
101. Gidromexanik jarayon nimani o'rganadi?
102. Gidromexanik qonunlarni qaysi fan o'rgatadi?
103. Suyuqliklar qanday kuchlar tasirida shar shakilga o'tadi?
104. Havoning nisbiy namligining belgisi to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
105. Gidrodinamikaning o'rganish masalalari qanaqangi turlarga bo'linadi?
106. Hajmiy kengayish koefsentining belgisi to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
107. O'xshashlik mezonlarining birinchi guruhiga qaysi mezonlar kiradi?
108. O'xshashlik mezonlarining II-guruhiga qaysilar kiradi?
109. O'xshashlik mezonlarining III-guruhiga qaysi mezonlar kiradi?
110. O'xshashlik shartlariga ko'ra o'xshash hodisalar necha guruhga bo'linadi?
111. Markazdan qochma nasoslarning afzaliklari keltirilgan qatorni toping?
112. Markazdan qochma nasoslarning kamchiligi keltirilgan qatorni toping?
113. Nasoslar asosan qanday turlarga bo'linadi?
114. Hajmiy nasoslar keltirilgan qatorni aniqlang?
115. Dinamik nasoslar keltirilgan qatorni aniqlang?
116. Porshenli nasoslarning kamchiligi keltirilgan qatorni aniqlang?
117. Porshenli nasoslarning afzalikları keltirilgan qatorni aniqlang?
118. Shesternali nasoslarning kamchiligi keltirilgan qatorni aniqlang?
119. Markazdan qochma nasoslarning foydali ish koyefsenti nechiga teng?
120. Harakatlantiruvchi kuchlar turiga qarab filtirlash jarayoni qanday turlarga bo'linadi?
121. Gaz yoki suyuqliklarda makroskopik hajmlarning harakati va ularni aralashtirish natijasida yuz beradigan issiqlikni tarqalishi nima deyiladi?
122. Bir-biriga tegib turgan kichik zarrachalarning tartibsiz harakati natijasida yuz beradigan issiqlikni o'tish jarayoni.....deyiladi?
123. Issiqlik energiyasini elektromagnit to'lqinlar yordamida tarqalishi..... deyiladi?
124. Issiqlik almashinish qurilmalari ishlash rejimiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
125. Uzluksiz ishlaydigan issiqlik almashinish qurulmalar uchun qaysi formula xos?
126. Davriy ishlaydigan issiqlik almashinish qurulmalar uchun qaysi formula xos?
127. Issiqlik tashuvchi agentlar bir biri bilan devor orqali ajratilgan bo'lsa qanday qurilmalar deyiladi?
128. Issiqlik tashuvchi agentning quritilayotgan material bilan o'zaro kontakt qilish usiliga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
129. Qaysi quritish usuli sanoatda eng ko'p qo'laniladi?
130. Nam havoning asosiy fizik xossalari to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating?
131. Absalyut namlik nima?
132. Nisbiy namlik nima?

133. Nam saqlash.....deyiladi?
134. Namlikni bug'lanish jarayoni to'g'ri keltirilgan qatorni toping?
135. Bir xil yuza navbat bilan turli issiqlik tashuvchi agentlar orqali kontaktda bo'lishi..... qurilmalar deyiladi?
136. Uzunlik belgisi to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
137. Ekstraksiyalashning qaysi usulidan uzluksiz ishlab chiqarishda foydalaniladi?
138. Ekstraktor nima?
139. Ekstrgent zichligi nima uchun kichik bo'lishi kerak?
140. Ekstraktorlar qanday talablarga javob berishi kerak?
141. Ko'p pog'onali ekstraksiyalash jarayoni to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
142. Bir pog'onali ekstraksiyalash jarayoni to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
143. Sanoatda ishlatiladigan erituvchilar keltirilgan qatorni aniqlang?
144. Ekstraksiya jarayonining rektifikatsiya jarayonidan qanday farqi bor?
145. Aralashtirgichlar to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
146. Erituvchi suyuqlikka qo'yilgan talablar to'g'ri keltirilgan qatorni toping?
147. Ekstraksiya jarayonidagi dastlabki eritmaning qoldigi nima deyiladi?
148. Ekstraksiya jarayonidan hosil bo'lgan yangi eritma nima deyiladi?
149. Ekstraksiya jarayonidagi erituvchi suyuqlik nima deyiladi?
150. Ekstraksiyalash jarayoni qanday amalga oshiriladi?
151. Ekstraksiyalash jarayoni nima?
152. Kristallanish jarayoni qanday jarayon?
153. Kristallanish jarayoni yana qanday jarayon deb hisoblash mumkin?
154. Kristalianish tezligi qanday omillarga bog'liq bo'ladi?
155. Sanoatda kristallanish jarayoni qandayi bosqichlarda boradi?
156. Noorganik moddalar uchun eng ko'p qo'llaniladigan erituvchi keltirilgan javobni aniqlang?
157. Harorat ortishi bilan moddalarning eruvchanligi qanday o'zgaradi?
158. To'yingan eritma qanday bo'ladi?
159. O'ta to'yingan eritma qanday bo'ladi?
160. Mexanik jihatdan mustahkamligi bo'yicha membranalar qanday turlarga bo'linadi?
161. Teskari osmos, mikrofiltirlash va ultrafiltirlash jarayonlarida qo'laniladigan membranani ko'rsating?
162. Suyuq gazlar va suyuq aralashmalarni membranalashda qo'laniladigan membranani ko'rsating?
163. Yuqori va kichik molekulali birikmalar eritmalarini ajratish hamda yuqori molekulali birikmalarni fraksiyalarga ajratish va quyuqlashtirishga asoslangan jarayonlarni aniqlang?
164. Eritmadan yirik kolloid zarrachalarni yoki muallaq holatida bo'lgan kichik zarrachalarni (o'lchami 0.1-10 mkm) atrofida bo'lgan ajratish usullariga asoslangan jarayonlarni aniqlang?
165. Moddalarni yarim o'tkazuvchi membrana orqali har xil diffuziya tezligi bilan o'tishga asoslangan jarayonlarni aniqlang?
166. Osmotik bosimdan kata bo'lgan bosim bilan membrane orqali o'tkazishga asoslangan jarayonlarni aniqlang?
167. Qaysi bug'latish usuli past temperaturada olib boriladi?
168. Boshqa maqsadlar uchun ajratilgan ikkilamchi bug' nima deb nomlanadi?
169. Qaynayotgan eritmani bug'latish paytida hosil bo'layotgan bug' nima deb ataladi?
170. Eritmani qaynatish uchun ishlatiladigan bug' keltirilgan qatorni aniqlang?
171. Ishlash rejimiga ko'ra bug'latish qurilmalari qanday turlarga bo'linadi?
172. Bir xil yuza navbat bilan turli issiqlik tashuvchi agentlar orqali kontaktda bo'lishi qanday qurilmalar deyiladi?
173. Bug'latish jarayonlari uchun qanday isituvchi agentlardan foydalaniladi?
174. Korpuslarning soniga ko'ra bug'latish qurilmalari qanday turlarga bo'linadi?
175. Issiqlikning nurlanishi qanday sharoitda amalga oshiriladi?
176. Termodinamikaning ikkinchi qonuni to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?

177. Termodinamikaning birinchi qonuni to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
178. Porshenli kompressorlar qanday maqsadlar uchun ishlatiladi?
179. Turbokompressorlar qanday maqsadlar uchun ishlatiladi?
180. Porshenli kompressorlar siqish darajasiga qarab qanday turlarga bo'linadi?
181. Porshenli kompressorlar qanday afzalliklarga ega?
182. Porshenli kompressorlar qanday kamchiliklarga ega?
183. Flegma nima?
184. Rektifikatsion qurilmalarda asosan qanday kolonnalar ishlatiladi?
185. Rektifikatsiya jarayon ekstratsiya jarayonidan qanday farq qiladi?
186. Quvvat belgisi to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
187. Ekstrakt nima?
188. Rafinat nima?
189. Ekstrakt nima?
190. Mexanik jihatdan mustahkamligi bo'yicha membranalar qanday turlarga bo'linadi?
191. Qaysi quritish usuli ishlab chiqarish jarayonida ishlatiladigan quritish qurilmalarni 80% ni tashkil qiladi?
192. Kontaktli quritkichlar keltirilgan qatorni aniqlang?
193. Pastasimon materyallarni quritishga mo'ljallangan quritish qurilmasini aniqlang?
194. Sochiluvchan materyallarni quritishga mo'ljallangan quritish qurilmasini aniqlang?
195. Materyallarni issiqlik o'tkazuvchanligi qanday omillarga bog'liq?
196. Plastinali issiqlik almashinish qurilmalari qanday materyaldan tayyorlanadi?
197. Qaysi issiqlik almashinish qurilmalarini yuzasi chegaralangan yani ($10m^2$) gacha bo'ladi?
198. Regenerativ issiqlik almashgichlarning kamchiliklari to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?
199. Siklon qurilmalariga asosan qanday zarrachali gazlzrni tozalash 90-95% li natija beradi?
200. Siklon qurilmalarining afzaliklari to'g'ri keltirilgan qatorni aniqlang?

Asosiy adabiyotlar

1.Yusupbekov N.R., Nurmuxamedov X.S., Zokirov S. G. Kimyoviy texnologiya asosiy jarayon va qurilmalar. - T.: SHark, 2003.- 644 b.
2.Shomurotov B.X, Yusupov I.N, Eshonqulov R, Xo'jaqulov A Asosiy texnologik jarayon va qurilmalar fanidan laboratoriya mashg'ulotlari o'quv qo'lanma INTELEKT-2021 y
3.Pavlov K.F., Romankov P.G., Noskov A.A Primeры i zadachi po kursu protsessы i apparatы ximicheskoy texnologii.-M.-L.:Ximiya, 1998,- 576s.
4.Salimov Z.S., Tuychiev I. S. Kimyoviy texnologiya jarayonlari va qurilmalari. - T.:O'kituvchi,2007 - 407. b.
5.Yusupbekov N.R., Nurmuxamedov X.S., Ismatullaev P.R., Zokirov S.G., Mannonov U. V. Kimyo va oziq- ovqat sanoatlarning asosiy jarayon va qurilmalarini xisoblash va loyixalash. - T.: Jaxon, 2000. -231 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

6.Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.
7.O'zbekiston Respublkasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. - T.:2017 yil 7 fevral, PF-4947-son farmoni.
8. Nurmuxamedov X.S., Gulomova N.U., Ismatullaev P. R. Kimyoviy texnologiya jarayonlari va qurilmalari fanidan testlar. - Toshkent, 2003.

Internet saytlari

9. https://www.ucsiuniversity.edu.my/programmes/bachelor-chemical-engineering-honours#
10. https://www.muctr.ru/university/departments/ozizo/plans/
11. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi xukumat portali
12.www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari malumotlari milliy bazasi
13. http: www.environment.ru.
14. http: www.ecologye.ru

15. http: www.environ.com.
16.http:www.ecolog.

2. "Muhandislik ekologiyasi" fanidan YaDAK savollari

1. So'nggi paytlarda klassik "Ekologiya" atamasi yordamida juda ko'p iboralar paydo buldi ular keltirilgan qatorni kursating.
2. Sanoat ishlab chiqarishining o'sishi sharoitida atrof-muhit sifatini saqlashga qaratilgan ilmiy asoslangan texnik tadbirlar tizimi bo'lgan amaliy fan berilgan qatorni toping.
a) Antropogen ekologiya. b) Shahar ekologiyasi. s) Muhandislik ekologiyasi d) Mehnatni muhofaza qilish.
3. Aholi sonining o'sishi XX - asr boshidan boshlab yalpi jahon mahsulotining sezilarli o'sishi bilan birga keladi. Va hozirgi kunga qadar qariyb necha baravarga oshdi,
4. Ekologik tahdidlar deganda -
5. Ekologik havfsizlik deganda -
6. Hozirgi vaqtda "Biosfera" va "Noosfera" klassik tushunchalari bilan bir qatorda tabiiy muhitning yangi holati ..... ajralib turadi.
7. Nechanchi asrda insoniyat butun atrof muhitga ta'sir qiluvchi global texnologik jarayonlar davriga kirdi
8. 1875 yilda bu tushunchani birinchi bor avstriyalik geology kim tomonidan kiritildi. Yerning alohida qobiqlari - geosferalarini o'rganib botayotganida hayot tarqalgan qobiqm u "biosfera" deb ajratdi.
9. Biosfera haqidagi ta'limotning asoschisi rus olimi, akademik kim (1863-1945) hisoblanadi.
10. Biosferaning paydo bo'lishida qanday bosqichlarga ajratiladi.
11. Biosferada hozirgi paytda nechi mingga yaqin o'simlik turlari va necha mln.dan ortiq hayvon turlari mavjuddir.
12. V.I.Vernadskiy bo'yicha biosferaning qanday tarkibiy qismlari ajratiladi:
13. Biosfera biomassasining asosiy qismi necha % quruqlik biomassiga tug'ri keladi.
14. Noosfera -
15. Bilvosita omillar -
16. Ekologiya turli munosabatlarni ..... darajasida o'rganadi,
17. Ekologik inqirozning sabablarini kursating
18. Ekologik inqirozning namoyon bo'lish shakllari qaysilar.
19. Hozirgacha jamiyatda sayyoramizdagi ekologik vaziyat haqida yagona qarash shakllanmagan nechta nuqtai nazar bor edi
20. Antropogen tasir deganda nima tushuniladi
21. Energiya inqirozi-
22. Energetika tarmog'ining muhim qismi organik yoqilg'I bo'lib nimalar tashkil qiladi.
23. Hozirgi vaqtda elektr energiyasining asosiy qismi qanaqa stansiyalarida ishlab chiqariladi.
24. Issiqlik elektr stantsiyalarining samaradorligi o'rtacha necha % ni tashkil qiladi.
25. Dunyoning aksariyat mamlakatlarida issiqlik elektr stansiyalarida ishlab chiqariladigan elektr energiyasi ulushi nechi % dan ortiq
26. Dunyoning asosiy ko'mir zaxiralari qaysi davlatlarda to'plangan.
27. Neft yoqilg'ilaridan foydalanishning ekologik oqibatlari asosan quyidagi sohalarda namoyon bo'ladi ular yozilgan qatorni toping

28. Sun'iy yoqilg'i -
29. IES larni ishlash prinsipi qanday
30. IES larda foydalaniladigan yoqilg'ilar agregat holati bo'yicha qanday turlarga bulinadi
31. IESda ishlatiladigan yoqilg'i issiqlik energiyasining faqat necha % gina foydali elektr energiyasiga aylantiriladi
32. Kondensatsiya elektr stansiyalari (KES) deb ataladi va ularda foydali ish koeffitsiyenti qiymati necha% gacha ko'tariladi
33. IES ning foydaliish koeffitsiyenti necha % ga tengdir.
34 . Elektr energiyasini ishlab chiqarishda issiqlikning solishtirma sarfini taxminan 5% ga kamaytirishga imkon beradigan qanaqa qurilmalar keng miqyosida ishlatilmoqda.
34. Turbina kondensatorlari va havo sovutgichlarini sovutgandan so'ng, suv odatda faqat termal ifloslanishga olib keladi, ... ga oshadi
35. IESda ko'mirni 4000 t/soatgacha yonishi tufayli qancha t/soat kul chiqadi
36. Suvni kimyoviy tozalash quvvati 2000 t/soat bo'lgan IESda qancha t/soatgacha tuzlar chiqariladi.
37. Suv obyektlarining o'z-o'zini tozalash jarayonlari ulardagi qanday sharoitlarga bog'liq
38. Gidrobiontlar uchun eng qulay sharoit qanday PH muhitga qarab
39. . Harorat necha °C gacha ko'tarilganda, suv o'tlarining o'sishi pasayadi, fauna ta'sir qiladi
40. Og'ir metallarga qaysilar kiradi
41. Issiqlik elektr stantsiyalarining suv havzalariga salbiy ta'siri quyidagi asosiy usullar bilan kamayadi:
42. Mamlakatimizdagi suv havzalarining umumiy sonining qariyb necha foizi tekis sharoitda qurilgan,
43. Gidroelektrostantsiyalarda ishlatiladigan kallaklar necha m ga yetadi
44. Gidroelektr stansiyalarining ishlash davomiyligi necha yilni o'z ichiga oladi
45. GESning ish prinsipini tushintirib bering
46. Ishlab chiqilmagan potentsial gidroenergetika quvvati foizi Osiyo-tinch okeanida necha % ni tashkil qiladi
47. GESlarni afzalliklari keltirilgan qatorni toping
48. GESlarning salbiy tomoni nimada
49. Na'ananaviy energiya manbalari qaysilar
50. Geotermik energiya yer osti suv omborlaridan olinadi. bu yerda jinslarning erishi jarayoni tufayli necha °C dan yuqori haroratda olinadi.
51 . Geotermik energiyaning eng samarali manbalari vulkanik yotqiziqlar bo'lib, ularda harorat °C gacha ko'tarilishi mumkin
52. Noan'anaviy energiyaning afzalliklari quyidagilar.
53 . AQSh kommunal xizmatlari tomonidan necha megavattdan ortiq quyosh issiqlik elektr stantsiyalari allaqachon o'rnatilgan bo'lib, ular 350 000 kishini elektr energiyasi bilan ta'minlaydi
54. An'anaviy energiya manbalariga qaysilar kiradi
55. Geotermal energiya –
56. Geotermal energiyaning nechta asosiy turi mavjud
57. Bugungi kunda nechta ta davlat o'z geotermal resurslarining issiqligidan nafaqat elektr energiyasini ishlab chiqarish uchun, balki to'g'ridan-to'g'ri issiqlik shaklida foydalanadi.
58. O'zbekiston Respublikasida ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan siyosatning maqsadi nima?
59. Chiqindilarni to'plash va saqlash bilan bog'liq asosiy ekologik muammo nima?
60. Chiqindilarni tasniflashda eng muhim omil qaysi hisoblanadi?

61. Qaysi turdagi chiqindilar maxsus sanitariya qoidalari bilan tartibga solinadi?
62. Qaysi sinf chiqindilar "o'ta xavfli" deb tasniflanadi?
63. Chiqindilarni agregat holatiga ko'ra qanday turkumlarga bo'lish mumkin?
64. Tuproq eroziyasi juda tez sodir bo'ladi va 1 sm chuqurlikdagi unumdor qatlamni tiklash uchun taxminan necha yil kerak bo'ladi.
65. Tuproqdagi qo'rg'oshin miqdori yo'l chetidagi anomaliyalarning kengligi necha m ga yetishi mumkin
66. 1 litr qo'rg'oshinli benzin yondirilganda .... dan.... mg gacha qo'rg'oshin ajralib chiqadi.
67. Toshkent shahri havosining tozaligini qaysi yildan boshlab nazorat qilish amalga oshirilgan
68. Hozirgi kunda O'zbekistonning 26 shahrida atmosfera havosini ifloslanishi qancha statsionar postlarda kuzatish ishlari olib boradi.
69.Avtomobillardan chiqayotgan gazlar ularning inson organizmiga ta'sir qilish xususiyatlariga qarab, bu ifloslantiruvchi moddalar nechta guruhga bo'lingan.
70. O'zbekistonda havoni ifloslantirishda avtomobillar alohida o'rin tutadi, ular zaharli moddalarning necha %ni tashkil etadi
71 . Havoni ifloslantirishda transport turlari ichida benzin bilan ishlaydigan avtomobillar AQSHda qancha %ni tashkil etadi
72. 1 km tramvay yo'lini qurilishi, 1 km metro yo'li qurilishiga qaraganda necha marotaba arzon tushadi.
73. Transport vositalarining paydo bo'lishiga asosiy sabab nima?
74. Ilk avtotransport vositalari qachon paydo bo'ldi?
75. Havo transporti (aviasiya) qachon rivojlana boshladi?
76. O'zbekistonda temir yo'llar uzunligi nechta kilometrni tashkil etadi?
77. Transport vositalari qanday ekologik muammolarni keltirib chiqaradi?
78. Avtotransport vositalaridan chiqadigan is gazi (CO) qanday ekologik xavf tug'diradi?
79. Suv transporti orqali qaysi mahsulotlar ifloslanishni keltirib chiqaradi?
80. Atmosferaning ifloslanishi qanday xavf tug'diradi?
81. Avtotransport vositalari qanday ekologik zararlarni keltirib chiqarishi mumkin?
82. Avtomobillar chiqaradigan eng xavfli gazlardan biri qaysi?
83. Qo'rg'oshin moddasi nima sababdan xavfli?
84. "Smog" nima?
85. Kislotali yomg'irning asosiy sababi nima?
86. Avtomobillardan chiqadigan zararlangan moddalar orasida qaysi biri ko'z va burunning shilliq qavatiga ta'sir qiladi?
87. Avtomobillardan chiqadigan chiqindi gazlarning asosiy tarkibiy qismlari qaysilar?
88. Muqobil avtomobil yoqilg'isi nima?
89. Qaysi transport vositalari muqobil yoqilg'i turlariga kiradi?
90. Evropa Ittifoqida muqobil yoqilg'ilarni aniqlovchi qonun qaysi yilga tegishli?
91. Sintetik yoqilg'ilar qanday jarayonlar orqali ishlab chiqariladi?
92. Kanadadagi muqobil yoqilg'i to'g'risidagi qonunda qaysi yoqilg'ilar muqobil yoqilg'i sifatida belgilangan?
93. Qayta tiklanadigan yoqilg'ilarni ishlab chiqarishda qanday biologik xom ashyo manbalari ishlatiladi?
94. Muqobil yoqilg'ilarning ekologik afzalliklari qaysilar?
95. "Energiyaga o'tish" tushunchasi nimani anglatadi?
96. Muqobil yoqilg'ilarning sintetik turlarini ishlab chiqarishda qaysi jarayonlar ishlatiladi?
97. Global isishning oldini olish uchun qaysi yoqilg'i miqdori cheklangan?
98. **Suv transportining gidrosferaga salbiy ta'siri qanday sabablar bilan bog'liq?**

99. **Qaysi jarayon suv transportining gidrosferaga zararli ta'sirini kamaytirishga yordam beradi?**
100. **Avtomobillarni ishlab chiqarish va ularning hayot siklini baholashda ekologik "xarajat" qancha?**
101. **Dengiz va daryo portlarida ifloslanishning oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar qaysi yo'nalishlarda amalga oshiriladi?**
102. **Havo transportining atrof-muhitga salbiy ta'siri qanday ifloslanish bilan bog'liq?**
103. **Avtomobil chiqindilari nima uchun shahar ko'chalariga tarqalib, atrof-muhitga zarar etkazadi?**
104. O'rtacha bitta reaktiv samolyot 1 soat ichida atrof-muhitga qancha karbonat angidrid (CO_2) chiqaradi?
105. Samolyot dvigatelining chiqindi gazlarining tarqalish tezligi va kontsentratsiyasi nima bilan bog'liq?
106. Suv havzalariga neft va neft mahsulotlari qanday zarar etkazadi?
107. Neft va neft mahsulotlari tarkibidagi naften kislotalari qaysi salbiy ta'sirga ega?
108. O'zbekiston hududida qaysi foydali qazilma turlari topilgan?
109. O'zbekistonda qancha oltin konlari qidirib topilgan?
110. Qaysi viloyatlarda yangi oltin ruda konlari kashf qilindi?
111. O'zbekiston hududida uran zahiralari qanday jinslarda topilgan?
112. Misni qayta ishlash qaysi korxonada amalga oshiriladi?
113. O'zbekistonda molibdenning qaerda katta zahiralari mavjud?
114. O'zbekistonning qaysi hududlarida qo'rg'oshin konlari mavjud?
115. O'zbekistonning qaysi viloyatida simob va surma rudalarining yirik konlari aniqlangan?
116. Geologik tadqiqotlar natijasida qanday sanoat xomashyolari aniqlangan?
117. O'zbekistonning foydali qazilmalarini qazib olishda qanday iqtisodiy jihatlar ahamiyatga ega?
118. Tog'-kon sanoatining atrof-muhitga qanday asosiy ta'sirlari mavjud?
119. Qaysi usul tog'-kon sanoatida atrof-muhitga eng kam ta'sir ko'rsatadi?
120. Tog'-kon sanoatining havo ifloslanishiga olib keladigan asosiy manbalaridan biri nima?
121. Tog'-kon sanoati qanday usullar bilan atmosferaga chiqindilarni kamaytirishi mumkin?
122. Tog'-kon sanoatida qanday faoliyatlar gidrologik sharoitlarga ta'sir qiladi?
123. Tog'-kon sanoati atrof-muhitga ta'sir qilishni qanday kamaytirishi mumkin?
124. Tog'-kon sanoatida erigan moddalar qanday ta'sir ko'rsatadi?
125. Tog'-kon sanoatida qaysi omillar atrof-muhitga ta'sirni kuchaytiradi?
126. Suvning ifloslanishiga sabab bo'lgan asosiy texnogen omil qanday?
127. Suvning ifloslanishi quyidagi holatlarning qaysi birida yuzaga keladi?
128. Suvning ifloslanishining oldini olish uchun qanday choralar ko'rish kerak?
129. O'simlikchilikning o'sishi qanday omil bilan bog'liq?
130. Suv ifloslanishining ekologik ta'siri nima bo'lishi mumkin?
131. **Tog'-kon sanoatida yer osti suvlari rejimi qanday o'zgaradi?**
132. **Tog'-kon sanoati qanday kimyoviy ifloslanishga olib kelishi mumkin?**
133. Gidrosferaning asosiy tarkibiy qismlari nimalardan iborat?
134. Okean suvlari dunyo suv zaxirasining qancha foizini tashkil etadi
135. Okean suvlarining o'rtacha sho'rligi qanday?
136. Gidrosfera qanday geografik fanlarning tadqiqot predmeti hisoblanadi?

137. **Tog'-kon sanoatining landshaftga bevosita ta'siri qanday?**
138. Tabiiy resurslar nima?
139. Mineral resurslar qaysi turga kiradi?
140. Mineral xom ashyolar qanday usullarda qazib olinadi?
141. Rekultivatsiya nima?
142. Yer osti qazilmalari uchun qanday texnologiya mavjud?
143. Qaysi hududlarda chiqindixonalar ekologik xavfsizlik talablariga to'la javob bermaydi?

144. Mineral resurslardan isrofgarchilik bilan foydalanish qanday oqibatlarga olib keladi?
145. Yer resurslarini tiklanishi cheklangan tabiiy resurslar qatoriga kiritilishi sabablarini belgilang.
146. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida yer va boshqa tabiiy resurslar qanday ta'riflanadi?
147. Yer munosabatlari nima?
148. Rangli metallurgiya qaysi jarayonlarni o'z ichiga oladi?
149. O'zbekistonning rangli metallurgiya sanoatining asosiy tarmoqlaridan biri qaysi shaharlarda joylashgan?
150. Olmaliq tog'-metallurgiya kombinati qaysi metallarni ishlab chiqaradi?
151. O'zbekiston mis sanoatining afzalliklari qaysilar?
152. Qora metallurgiya sanoatining qaysi korxonasi 1946 yilda ishga tushirilgan?
153. Pirometallurgiya jarayoni nima?
154. Hozirgi kunda qaysi metall ishlab chiqarish texnologiyasi ko'pincha o'zgartirilgan va yangilangan?
155. Qaysi qimmatbaho metallning xususiyatlari mukammal egiluvchanlik, yopishqoqlik va inertlikdir?
156. "Super qotishma" nima uchun mashhur?
157. Qaysi metallurgiya sohasida ko'proq energiya sarflanadi?
158. O'zbekiston kimyo sanoatida 1990 yilda qancha mineral o'g'itlar ishlab chiqarildi?
159. Neft kimyo sanoatining asosiy mahsulotlari qaysilar?
160. Kimyo sanoatida chiqmdilarni qaysi shaklda ko'proq topish mumkin?
161. Kimyo sanoatining neftni qayta ishlash jarayonida eng ko'p qayta ishlanadigan mahsulotlar qaysilar?
161. Kimyo sanoatining atrof-muhitga ta'siri nima bilan bog'liq?
a) Tabiiy gazdan foydalanish
162. Neft kimyosining rivojlanishi qanday usullarga bog'liq?
163. Kimyo sanoatida texnologik jarayonlarning ishonchliligi va xavfsizligini oshirish uchun nimalar muntazam tekshiruvdan o'tkaziladi?
164. Kimyo va neftni qayta ishlash sanoatining ekologik xavfsizligini oshirish uchun qanday choralar ko'rilishi kerak?
165. Kimyo sanoatining zararli chiqindilaridan qaysi biri muhim ekologik muammo bo'lishi mumkin?
166. Kimyo sanoati chiqindilarining salbiy ta'sirlaridan biri nima?
167. Mashinasozlik sanoatida atrof-muhitga zararli chiqindilarning asosiy manbalaridan biri nima?
168. Mashinasozlik sanoatida atrof-muhitni ifloslantiruvchi asosiy chiqindilar qaysilaridir?
169. Elektroqaplama sanoatining asosiy ifloslantiruvchi moddasi nima?
170. Sirtlarni yog'sizlantirish jarayonida hosil bo'ladigan ifloslantiruvchi moddalar nimalardan iborat?
171. Mashinasozlik korxonalarining quyish zavodlarida eng xavfli ifloslantiruvchi moddalar qaysilar?
172. Mashinasozlik zavodlarida chiqindilarni kamaytirish usulidan biri nima?
173. Bo'yash sanoatining atrof-muhitga salbiy ta'siri qanday ifloslantiruvchi moddalar bilan bog'liq?
174. Mashinasozlik sanoatida qanday ekologik xavf mavjud?
175. Mashinasozlik sanoatida qanday texnologiyalar yordamida ekologik ifloslanishning oldini olish mumkin?
176. Mashinasozlik korxonalaridagi qattiq chiqindilar qaysi moddalarni o'z ichiga oladi?
177. **Qurilish materiallari sanoatining ekologik muammolariga qaysi omillar sabab bo'ladi?**
178. Qurilish materiallari sanoati jahon miqyosida qanday miqdorda resurslarni iste'mol qiladi?
179. Qurilish materiallarining atrof-muhitga ta'sirini baholashda qanday ko'rsatkichlar hisobga olinadi?
180. Zamonaviy qurilish materiallari qanday xususiyatlarga ega bo'lishi kerak?

181. Qurilish materiallarining ishlab chiqarilishi va utilizatsiyasi qanday ekologik muammolarni keltirib chiqarishi mumkin?
182. Yevropada ekologik jihatdan toza qurilish materiallari ishlab chiqarishning asosiy maqsadi nima?
183.Qurilish materiallarining atrof-muhitga kam ta'sir ko'rsatishi uchun qanday talablar qo'yiladi?
184. Qurilish materiallari ishlab chiqarishda qanday chiqindilar atrof-muhitga ta'sir qiladi?
185. Yog'ochsozlik sanoatining asosiy maqsadi nima?
186. O'zbekistonda yog'ochsozlik sanoati qachon taraqqiy eta boshladi?
187. Quyidagi mahsulotlardan qaysi biri yog'ochsozlik sanoati tomonidan ishlab chiqarilmaydi?
188. Yog'ochni qayta ishlash sanoatining atrof-muhitga ta'siri nima bo'lishi mumkin?
189. Yog'ochsozlik sanoatining ekologik ta'sirini kamaytirish uchun qanday chora-tadbirlar ko'rilmoqda?
190. O'zbekistonda 1994 yilda qaysi qaror qabul qilindi?
191. Yog'ochsozlik sanoati qaysi davlatlarda rivojlangan?
192. Qog'oz ishlab chiqarish uchun pulpa tayyorlashda qanday resurslar ishlatiladi?
193. Qog'oz va sellyuloza sanoatida eng katta chiqindilar qaysi shaklda chiqariladi?
194. O'zbekistonda yog'ochsozlik sanoatining yirik mahsulotlari qaysilarni o'z ichiga oladi?
195. Qishloq xo'jaligining qanday asosiy foydalari mavjud?
196. Qishloq xo'jaligi faoliyati atrof-muhitga qanday salbiy ta'sir ko'rsatadi?
197. Qishloq xo'jaligida tuproq degradatsiyasiga olib keluvchi omillar qaysilar?
198. Qishloq xo'jaligida kimyoviy moddalardan foydalanishning salbiy ta'siri qanday?
199. Qishloq xo'jaligida ekologik ta'sirni kamaytirish uchun qanday tadbirlar qo'llanilmoqda?
200. Atmosfera tarkibidagi gazlar ichida eng ko'p miqdorda bo'lgan gaz qaysi?

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M.Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavoziniga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy majlis palatalarining qo'shma majlisi nutqi. T: "O'zbekiston" NMIU, 2016-56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz.-T: "O'zbekiston" NMIU, 2017.- 488 b.
3. Otaboyev SH, Nabiyev N."Inson va Biosfera" Toshkent 1995.
4. Tursunov X.T. "Ekologiya", Toshkent, Saodat RIA. 2007. O'quv qo'llanma.
5. ВнуковА.Н. "Защита атмосферы от выбросов энергообьектов". Справочник. М.Энергоатомиздат,1997г.
6. Ibragimov N.I vaboshqalar "Ekologiya" Toshkent 2007. O'quvqo'llanma.
7. OtaboyevSh, Malikov Z., Mamadaliyev Sh, Mirsovurov M, "Ekologiya" Toshkent 2011. O'quvqo'llanma.
8. Ergashev A.E. – "Umumiy ekologiya" Toshkent, "O'qituvchi". 2003 y.
9. A.Ergashev, T.Ergashev. "Ekologiya, biosfera va tabiatni muhofaza qilish". Toshkent, "Yangi

asr avlodi", 2005
10. Xalilova R.X. "Ekologiya" Toshkent, "O'zbekiston". 2020.
11. Sultonov P. Ekologiya va atrof muhitni muhofaza qilish asoslari. Musiqa T.2007 215-bet.
12. Qudratov va boshqalar. Hayotiy faoliyat xavfsizligi. Toshkent "Aloqachi" nashriyoti. 2005

Internet saytlari:

1.https://www.topuniversities.com/universities/university-california-berkeley-ucb?utm_source=chatgpt.com
2.http: www.ecologye.ru
3.http: www.ecolog.com
4.https://lex.uz/docs/-4539502

3. "Sanoat chiqindilarini tozalash texnologiyalari" fanidan YaDAK savollari

1. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i birinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
2. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i ikkinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
3. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i uchinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
4. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i to'rtinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
5. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i beshinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
6. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i oltinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
7. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i yettinchi ilovasi nimani o'z ichiga olishi kerak.
8. RECHCH kattaligi maxsus birliklarida ..... o'matiladi.
9. Hozirgi kunda har qanday sanoat tarmog'iga tegishli bo'lgan korxonalar ularning qanday ishlashlaridan qat'i nazar qanday agregat holatdagi chiqindilarni atrof muhitga tashlaydi.
10. Amerikalik olim Barn Kommoner tomonidan qisqacha sharh berilgan ekologiyaning nechta qonunini bugungi kunda Canoat chiqindilarining atrof muhitga ta'siri va uning oqibatlari hamda muhitning aks ta'siri haqida tasavvur qilish mumkin.
11. Sanoat tarmog'ining turidan qat'i nazar barcha ishlab chiqarishlarda chiqindilarni tarqalishiga yo'l qo'ymaslik, tozalash inshootlarining samarali ishlashiga erishish, joriy etish ishlarini amalga oshirmoq lozim.

12. Biogeosenoz so'zining lug'aviy ma'nosi.
13. Chiqindisiz texnologiyani yaratishning asosiy yo'nalishlari nechta.
14. IMR bu-
15. Qora metallurgiya korxonalarida rudalarni tayyorlash va ularni eritish jarayonida atrof muhitga qanday chiqindilar chiqadi.
16. Rangli metallurgiya korxonalarida rudalarni tayyorlash va ularni eritish jarayonida atrof muhitga qanday chiqindilar chiqadi.
17. Kimyo sanoati korxonalarida atrof muhitga qanday chiqindilar chiqadi.
18. Atmosferaga tashlanadigan chiqindi gazlar qanday rejimda tashlanishi mumkin.
19. Aerozollar qanday ko'rinishda bo'ladi.
20. Changlarda qattiq zarralar o'lchami qanday.
21. Tutundagi qattiq zarralar o'lchami qanday.
22. Sanoat korxonalaida chiqindi gazlarning atmosferaga tashlanishi qanday turlarga bo'linadi.
23. Chang tindirgich kameralari necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
24. Siklonlar, (diametri 1 - 2 m atrofida) necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
25. Siklonlar, (diametri 1 m) necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
26. Skrubberlar necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
27. Changlar ilashishi bo'yicha nechta guruhga bo'linadi.
28. Changlar ilashishi bo'yicha qanday turlarga bo'linadi.
29. Ilashmaydigan turdagi changlarga misol keltiring.
30. quruq shlak, kvars, quruq tuproq changlari
31. Kuchsiz ilashadigan turdagi changlarga misol keltiring.
32. O'rta ilashuvchi turdagi changlarga misol keltiring.
33. Qattiq ilashuvchi turdagi changlarga misol keltiring.
34. Matoli filtrlar necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
35. Tolali filtrlar necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
36. El. filtrlar necha mkmdagi zarrachalarni ushlab qoladi.
37. Qattiq zarralar ho'llanishiga qarab nechta asosiy guruhlarga bo'linadi.
38. Qattiq zarralar ho'llanishiga qarab qanday asosiy guruhlarga bo'linadi.
39. Gidrofil materiallar bu –
40. Gidrofob materiallar bu -
41. Absolutgidrofob materiallar bu -
42. Gidrofil materiallarga qanday moddalar misol bo'ladi.
43. Gidrofob materiallarga qanday moddalar misol bo'ladi.
44. Absolutgidrofob materiallarga qanday moddalar misol bo'ladi.
45. Gazda kislorodning miqdori necha % dan kam bo'lsa, chang buluti umuman portlamaydi.
46. Mexanik quruq chang ushlagichlarda tozalash qanday so'ndirish mexanizmlari asosida olib boriladi.
47. Mexanik quruq chang ushlagichlarda tozalash turli so'ndirish mexanizmlari asosida olib boriladi, gravitatsion
48. Mexanik quruq chang ushlagichlarda tozalash turli so'ndirish mexanizmlari asosida olib boriladi, inersion
49. Mexanik quruq chang ushlagichlarda tozalash turli so'ndirish mexanizmlari asosida olib boriladi, markazdan qochma kuch ta'sirida chang tozalash jarayoni asosi qanday.
50. Ho'l changyutgichlar qanday afzalliklarga ega.
51. Ho'l changyutgichlar qanday kamchiliklarcha ega.
52. Ho'l changyutgichlarda namlovchi suyuqlik sifatida asosan suv ishlatiladi, to'qnashish usuliga qarab ular nechta turga bo'linadi.

53. Skrubberlarda tomchi qaytargich o'rnatilganda gazlaming tezligi qanday bo'ladi.
54. Skrubberlarda tomchi qaytargich o'rnatilmaganda gazlaming tezligi qanday bo'ladi.
55. Tomchi qaytargichsiz ichi bo'sh skrubberlaming gidravlik qarshiligi necha Pa dan oshmasligi kerak.
56. Chang zarralarining razmeri necha mkm bo'lganda skrubberlar yuqori tozalash darajasini namoyon etadi.
57. Chang zarralarining razmeri necha mkm bo'lganda skrubberlar tozalash samarasi kam bo'ladi.
58. Nasadkali skrubberlar suyuqlik sarfi 0,15 — 0,5 l/m3, zarralarning razmeri d3>2mkm da tozalash darajasi necha % dan oshadi.
59. Nasadkali skrubberlar suyuqlik sarfi qancha bo'lsa, tozalash darajasi 90% dan oshadi.
60. Nasadkali skrubberlar zarralarning razmeri qancha bo'lsa, tozalash darajasi 90% dan oshadi.
61. Filtr materiallari turli strukturaga ega bo'lib, ular asosan nechta turga bo'linadi.
62. G'ovaksimon egiluvchan to'siqli filtrlarga misol keltiring.
63. Yarim qattiq g'ovaksimon to'siqli filtrlarga misol keltiring.
64. Qattiq g'ovaksimon to'siqli filtrlarga misol keltiring.
65. Chuqur tozalovchi filtrlar tozalash darajasi necha % ni tashkil etadi.
66. Chuqur tozalovchi filtrlar tozalanuvchi gaz konsentratsiyasi — necha mg/m3 dan yuqori bo'lmasligi lozim.
67. Chuqur tozalovchi filtrlar ishlatilgandan so'ng regeneratsiya (qayta tiklash) qilinadimi.
68. Havo filtrlari bu —
69. Sanoat filtrlari bu –
70. Havo filtrlarida gazning tezligi qanday bo`lishi mumkin.
71. Havo filtrlarida tozalanuvchi gaz konsentratsiyasi — necha mg/m3 dan bo'ladi.
72. Sanoat filtrlari ishlatilgandan so'ng regeneratsiya (qayta tiklash) qilinadimi.
73. Yuqori haroratga va agressiv muhitga chidamli filtrni ayting.
74. Donador filtrlarning afzalliklari.
75. Donador filtrlar qanday filtrlarga bo'linadi.
76. Nasadkali filtrlar bu ...
77. Donadorli qattiq filtrlar bu ...
78. Donadorli qattiq filtrlar kamchiligi.
79. Donadorli qattiq filtrlar regeneratsiya jarayoni nechta usulda olib boriladi.
80. Donadorli qattiq filtrlar regeneratsiya jarayoni qanday usullarda olib boriladi.
81. Elektr filtrlarda chang zarralari o`lchami qanday bo`ladi.
82. Elektr filtrlar harorat .....°C da ham ishlaydi.
83. Elektr filtrlar gidravlik qarshiligi necha Pa.
84. Quruq elektrofiltrlaming korpusi necha °C haroratga mo'ljallangan bo'ladi.
85. Quruq elektrofiltrlar korpusi qancha bosimga bardosh beradi.
86. UG-1 da elektrod balandligi necha metr.
87. UG-2 da elektrod balandligi necha metr.
88. UG-3 da elektrod balandligi necha metr.
89. OGP tipdagi imifitsirlangan elektrofiltrlar kimyo, rangli metall (kul changlari), neft-kimyo (katalizator changlari) va shu kabi boshqa sanoatlarning necha °C haroratgacha bo'lgan gazlarini changdan tozalash uchun qo'llaniladi.
90. OGP tipdagi imifitsirlangan elektrofiltrlar tindiruvchi elektrodlar qanday ko'rinishida ishlab chiqiladi.

91. OGP tipdagi imifitsirlangan elektrofiltrlar elektrodlar plastinalar diametri necha mm li po'lat simlardan tayyorlanadi.
92. OGP tipdagi imifitsirlangan elektrofiltrlar elektrodlar plastinalari qanday simlardan tayyorlanadi.
93. UV tipdagi unifitsirlangan elektrofiltrlar qanday ko'rinishda bo'ladi.
94. UV tipdagi unifitsirlangan elektrofiltrlar sanoatning qanday turdagi chiqindilarini tozalashda ishlatiladi.
95. UV tipdagi unifitsirlangan elektrofiltrlarda gazlarni elektrofiltrning aktiv kesma yuzasidagi tezligi necha m/sek dan oshmasligi lozim.
96. UVV tipdagi elektrofiltrlar ham unifitsirlangan ko'rinishda bo'lib, ko'pincha qanday tarkibli changli gazlarni ushlab qolish uchun ishlatiladi.
97. Ho'l elektrofiltrlar sanoat korxonalaridan chiqadigan qanday gazlarni tozalash uchun ishlatiladi.
98. Ho'l elektrofiltrlar necha °C gacha harorat mo'ljallangan bo'ladi.
99. Ho'l elektrofiltrlar necha kPa bosimga mo'ljallangan bo'ladi.
100. Ho'l elektrofiltrlar necha kPa vakuumga mo'ljallangan bo'ladi.
101. Tumanlami ushlab qolish uchun qanday elektrofiltrlar qo'llaniladi.
102. Tolasimon tumanushlagichlar xillari qanday.
103. Sekin ishlovchi tumanushlagichlaming filtrlash elementlari o'zaro joylashgan sim diametri necha mm li silindrik setkalardan iborat bo'ladi.
104. Tumanushlagichlarda gazlaming tezligi.
105. Tumanushlagichlardaning ish unumi. 180000 m3/soat
106. Tez ishlovchi tumanushlagichlar ichki qismi propilenli kigiz bilan to'ldirilgan yassi elementlardan iborat bo'ladi. Kigizlar diametri ..., ..., ... va ... mkm li tolalardan tayyorlanadi.
107. Tomchi ushlagichda tolalar diametri necha mkm bo'lgan kigizlar ishlatiladi.
108. Tomchi ushJagich - filtrlarda filtratsiya tezligi 1,5-1,7 m/sek bo'lganda qarshilik necha kPa ni tashkil etadi.
109. Tomchi ushlagichlarda tozalash samarasi esa 3 mkm li zarralar uchun necha % ga yaqin bo'ladi.
110. Aspiratsion havoni xrom va sulfat kislota tumanlarining zarralaridan tozalash filtrlarida filtratsiya tezligi qanday.
111. Aspiratsion havoni xrom va sulfat kislota tumanlarining zarralaridan tozalash filtrlarida tozalash samarasi.
112. Aspiratsion havoni xrom va sulfat kislota tumanlarining zarralaridan tozalashda filtrlaming qarshiligi.
113. Moy tumanlarini ushlab qolish uchun aylanib turuvchi silindrik filtrlarning ish unumi qanday.
114. Moy tumanlarini ushlab qolish uchun aylanib turuvchi silindrik filtrlarning tozalash samarasi % ni tashkil etadi.
115. KT-7 markali elektrofiltr sulfat kislota tumanlarini ushlab qolish uchun ishlatiladi, u nechta tojlanuvchi va cho'ktiruvchi elektrodlardan iborat bo'ladi.
116. KT-7 markali elektrofiltr necha Pa bosimda ishlaydi.
117. KT-7 markali elektrofiltr qanday haroratda ishlaydi.
118. Qurum moddasi rezinotexnika sanoatida avtomobil shinalarini ishlab chiqarishda, lak-bo'yoq sanoatida, plastmassa buyumlar ishlab chiqarishda keng qo'llaniladi. Shuning uchun gazlar tarkibidagi qurum moddasini ushlab qolish maqsadga muvofiqdir. Buning uchun chiqindi gazlar 1 navbatda...

119. Qurum moddasi rezinotexnika sanoatida avtomobil shinalarini ishlab chiqarishda, lak-bo'yoq sanoatida, plastmassa buyumlar ishlab chiqarishda keng qo'llaniladi. Shuning uchun gazlar tarkibidagi qurum moddasini ushlab qolish maqsadga muvofiqdir. Buning uchun chiqindi gazlar awal 1 -elektrofiltrda tozalanadi. Keyingi bosqichda gazlar...
120. Adsorbsiya qanday turlarga bo'linadi.
121. Adsorbent sifatida qanday materiallar qo'llaniladi.
122. Adsorbent sifatida qo'llaniladigan materiallar qanday turlarga bo'linadi.
123. Adsorbentda g'ovaklik razmeri bo'yicha qanday turlarga bo'linadi.
124. Mikro-g'ovaklik hajmi ...sm3/g dan oshmaydi.
125. Sanoatda ishlatiladigan mezo-g'ovakli sorbentlar yuzasi ..... m2/g intervalida bo'ladi.
126. Aktivlangan ko'mir ..... xususiyati nam gazlarni tozalashda va rekuperatsiya qilishda qo'l keladi.
127. Aktivlangan ko`mir qanday markalari mavjud.
128. AG-2 va AR markalari qanday xom - ashyodan olinadi.
129. AG-2 markasi aktivlangan ko'mir gazlarni nimalardan tozalash uchun ishlatiladi.
130. CKT-markasi aktivlangan ko'mir gazlarni nimalardan tozalash uchun ishlatiladi.
131. AR, CKT-Z ART markali aktivlangan ko'mirlar gazlarni nimalardan tozalash uchun ishlatiladi.
132. Aktivlangan uglerod tolalari...
133. Silikagellar bu ...
134. Seolitlar bu ...
135. Alumogellar bu ...
136. Silikagellarning g'ovaklarining hajmi qanday.
137. Silikagellarning solishtirma yuzasi qanday.
138. Silikagellarning gravimetrik zichligi qanday.
139. Gazlarni tozalashda ko'pincha qanday seolitlar qo'llaniladi.
140. Haroratni pasayishi, bosimni ko'tarilishi va fazalarda qo'shimcha aralashmalarni bo'lmasligi, adsorbsiya jarayonining ..... olib keladi.
141. Sulfat kislota — H2SO4, ammoniy sulfat ishlab chiqarishda, qattiq yoqilg'ini qayta ishlashda, metallurgiya, issiqlik elektr stansiya, kapron, linoleum, ruberoid, penoplast, tekstil, qog'oz, oziq-ovqat kabi sanoatlarning chiqindi tutun gazlarida uchraydigan gaz.
142. S02 gazi zaharli gazlar turkumiga kirib, uning organizga ta'siri ...
143. SO2 gazi zaharli gazlar turkumiga kirib, uning organizga, sanoatga va agrar sohaga ta'siri ...
144. Hozirgi kunda SO2 gazlarini zararsizlantirish uchun qanday usullar ishlab chiqilgan.
145. SO2 gazining ruxsat etilgan chegaraviy konsentratsiyasi REChK—... mg/ sm3 ni tashkil etadi.
146. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ohaktoshli va ohakli usullar afzalligi.
147. Shlam chiqindisidan kalsiy sulfatni ishlab chiqish qanday bosqichlardan iborat.
148. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) qo'sh ishqoriy usulning mohiyati.
149. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) qo'sh ishqoriy usulda regeneratsiya mahsuloti sifatida ..... yoki ularning aralashmalari olinadi.
150. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usul bu...
151. SO2 gazini absorbsiyasi uchun magniy, ammiakli suv yoki ammoniy tuzlarining eritmalari birgalikda qo'llanilib, ularning to'yingan eritmalari regeneratsiyasi kalsiy oksidi yoki karbonati ishtirokida amalga oshiriladi
152. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usulning afzalli:
153. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) qo'sh ishqoriy usulining afzalligi:

154. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usulda birinchi bosqichda sirkulatsiyalanadigan ammiakli eritmaning konsentratsiyasi 100 mol suvga necha mol bo'ladi.
155. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usulda ikkinchi bosqichda sirkulatsiyalanadigan ammiakli eritmaning konsentratsiyasi 100 mol suvga necha mol bo'ladi.
156. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usulda to'yingan eritma regeneratsiyasi bug'latish kolonnasida necha °C haroratda olib boriladi.
157. Gazlarni tozalashda (SO2 dan) ammiakli usulda to'yingan eritma regeneratsiyasi bug'latish kolonnasida necha mm simob ustuni bosimida olib boriladi.
158. Chiqindi gaz tarkibidagi 1 t SO2 ni utilizatsiya qilinganda necha t sulfat kislota olinadi.
159. Chiqindi gaz tarkibidagi 1 t SO2 ni utilizatsiya qilinganda necha t t suyuq azot o'g'itlari olinadi.
160. Chiqindi gaz tarkibidagi 1 t SO2 ni utilizatsiya qilinganda necha t ammoniy sulfat moddasi olinadi.
161. Azot oksidlari o'ta zaharli gazlar qatoriga kiradi. Bu gazlar inson organizmida qanday noxush oqibatlarga olib keladi.
162. Azot oksidlarining ruxsat etilgan chegaraviy konsentratsiyasi (REChK) .... mg/sm3 ni tashkil etadi.
163. Sanoatda ajralib chiqadigan chiqindi gazlar tarkibida asosan qanday azot gazlari uchraydi.
164. NO, NO2 bu gazlarni tozalashda qanday qiyinchiliklar mavjud.
165. NO, NO2 bu gazlarni tozalashda qiyinchiliklar mavjud. Ushbu muammoni hal etishning qanday yo'llari ma'lum.
166. Sanoatda NO gazini gaz fazasida O2 bilan qanday oksidlash usuli qo'llaniladi.
167. Gomogen oksidlanish usuli azot oksidi bilan faqat ...% kislorod reaksiyaga kirishadi, qolgani atmosfera havosiga tashlanadi.
168. Gazlarni NO gazidan tozalash uchun, agar gaz fazasida kislorod bo'lmasa, unda qanday tuzlarining eritmalari qo'llanilishi mumkin.
169. Tutun gazlarini ..... azot oksidlarining ajralishini kamaytiruvchi ancha keng tarqalgan va yaxshi o'zlashtirilgan usullaridan biridir.
170. Havoni ortiqchalik koeffitsienti 1,03 da retsirkulatsiyalanuvchi gazlarini puflanadigan havoga berilishi ajralayotgan N0x ning miqdorini uning boshlang'ich ko'rsatkichdan neccha % ga kamaytiradi.
171. Havoni ortiqchalik koeffitsienti 1,03 da retsirkulatsiyalanuvchi gazlarini yondirgich atrofida halqasimon kanal orqali berilishi necha % ga kamaytiradi.
172. Havoni ortiqchalik koeffitsienti 1,03 da retsirkulatsiyalanuvchi gazlarini yondirgichni tagidagi shlitsalar orqali berilishi necha % ga kamaytiradi.
173. Tabiiy gazni ikki bosqichda yoqish natijasida azot oksidlarini qozon quvvatiga bog'liqligidan necha % ga kamayishiga erishiladi.
174. Tabiiy gazni ikki bosqichda yoqish natijasida azot oksidlarini qozon quvvatiga bog'liqligidan mazutni yoqishdan necha % ga kamayishiga erishiladi.
175. Tabiiy gazni ikki bosqichda yoqish natijasida azot oksidlarini qozon quvvatiga bog'liqligidan ko'mir changini yoqishdan esa ..... % ga barqaror kamayishiga erishiladi.
176. Yoqilg'ini ikki bosqichli rejimda yoqish va tutun gazlarini retserkulatsiya qilishni birgalikda olib borish gaz va mazut ishlatilganda hosil bo'layotgan NO ni necha % miqdorida kamayishiga olib keladi.
177. Yoqilg'ini ikki bosqichli rejimda yoqish va tutun gazlarini retserkulatsiya qilishni birgalikda olib borish ko'mir ishlatilganda necha % miqdorida kamayishiga olib keladi.
178. Adsorberning diametri 7,3 m, balandligi 10,5 m bo'lib, mavhum qaynashli torf qatlamining qarshiligi .... kPa ga teng.

179. Vodorod sulfid gazi tabiiy gaz tarkibida aralashma sifatida qanday sanoat gazlarida uchraydi.
180. Vodorod sulfid gazi o'tkir, badbo'y, palag'da tuxum hidli bo'lib organizmda qanday kasalliklar kelib chiqishiga sababchi bo'ladi.
181. Vodorod sulfid gazi REChK ni ko'rsating.
182. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida mishyak-soda eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
183. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida mishyak-potash eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
184. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida etanolamin eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
185. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida metil 2-pirrolidon eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
186. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida soda eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
187. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida potash eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
188. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida kalsiy sianamid eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi. .
189. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida kaliy fosfat eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
190. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida ammiakli eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
191. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida sochi va nikel fosfit eritmasidan foydalanganda adsorbsiya darajasi (tozalash darajasi) necha %ni tashkil etadi.
192. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida mishyak-soda eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
193. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida mishyak-potash eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
194. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida etanolamin eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
195. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida metil 2-pirrolidon eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.

196. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida soda eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
197. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida potash eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
198. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida kalsiy sianamid eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
199. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida kaliy fosfat eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
200. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida ammiakli eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
201. Vodorod sulfid gazlarni tozalash uchun turli xemosorbentlar qo'llaniladi. Xemosorbent sifatida sochi va nikel fosfit eritmasidan foydalanganda absorbsiya jarayoni harorati, necha °C ni tashkil etadi.
202. Vodorod sulfidni fosfat usulida tozalash uchun necha % kaliy fosfatli eritma qo'llaniladi.
203. Vodorod sulfidni fosfat usulida tozalash to'yingan eritmadan vodorod sulfid necha °C da qaynatish orqali ajratiladi.
204. Mishyak-ishqoriy usulda gazlarni vodorod sulfid gazidan tozalashda absorbsiya jarayoniga eritmadagi mishyak konsentratsiyasi va uning pHi ta'sir ko'rsatadi. Mishyak konsentratsiyasi 15 dan 25 g/l gacha ko'tarilsa H2S ning yutilish(absorbsiya) darajasi necha % gacha ko'tariladi.
205. Mishyak-ishqoriy usulda gazlarni vodorod sulfid gazidan tozalashda absorbsiya jarayoniga eritmadagi mishyak konsentratsiyasi va uning pHi ta'sir ko'rsatadi. Mishyak konsentratsiyasi necha g/l gacha ko'tarilsa H2S ning yutilish(absorbsiya) darajasi necha 81 dan 97% gacha ko'tariladi.
206. Mishyak-ishqoriy usulda gazlarni vodorod sulfid gazidan tozalashda absorbsiya jarayoniga eritmadagi mishyak konsentratsiyasi va uning pHi ta'sir ko'rsatadi. Eritma pH ining optimal ko'rsatkichi qanday bo'lishi kerak.
207. Etanolaminlar yordamida tozalash. Ushbu usulda vodorod sulfid va uglerod dioksidi monoetanolamin yoki trietanolamin eritmalariga yutiladi. Sanoatda asosan monoetanolaminning necha % li eritmasi keng qo'llaniladi.
208. Gazlar tarkibida oltingugurtning qanday organik birikmalari uchrashi mumkin.
209. Organik erituvchi bug'larning chiqindi gazlar bilan birgalikdagi isrofi .... ming t/yilni tashkil etadi.
210. Rekuperatsion qurilmalarning uzluksiz ishlashi uchun adsorberlar kamida nechta ta bo'lishi kerak.
211. Desorbsiya jarayoni kondensatorda to'planadigan kondensatning konsentratsiyasi va zichligiga qarab davom ettiriladi. Distillatning zichligi ..... g/sm3 ga yetganda jarayon to'xtatiladi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. MUSAYEV M.N.SANOAT CHIQINDILARINI TOZALASH TEXNOLOGIYASI ASOSLARI.-T.: O'ZBENKISTON FAYLASUFLARI MILLIY JAMIYATI NASHRIYOTI, 2011. -500 B.
2. В.Г.КАЛЫГИНЮ ПРОМЫШЛЕННАЯ ЭКОЛОГИЯ. УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ. М. ИЗД-ВО "АКАДЕМА", 2006.
3. ЗАЙЦЕВ В.А.ПРОМЫШЛЕННАЯ ЭКОЛОГИЯ. -М.: ИЗД-ВО РХТУ, 2000. УЧЕБНИК.
4. СТАДНИЦКИЙ Е.В., РАДИОНОВ А.И.ЭКОЛОГИЯ.-М.:ВЫСШАЯ ШКОЛА, 2002.
5. РАДИОНОВ А.И., КЛУШИН В.Н., ТОРОЧЕШНИКОВ Н.С. ТЕХНИКА ЗАЩИТЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ. -М.:ХИМИЯ, 2001.

6. MUSAEV M.N., AYUBOVA I.X,, JAMGARYAN I.A. "SANOAT CHIQINDILARINI TOZALASH TEXNOLOGIYASI ASOSLARI" FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTLAR UCHUN USLUBIY KO'RSATMA.–T.,TDTU, 2008
7. MIRZIYOYEV SH.M. ERKIN VA FAROVON, DEMAKRATIK O'ZBEKISTON DAVLATINI BIRGALIKDA BARPO ETAMIZ. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING LAVOZIMIGA KIRISHISH TANTANALI MAROSIMIGA BAG'ISHLANGAN OLIY MAJLIS PALATALARINING QO'SHMA MAJLISIDAGI NUTQI' -T.: "O'ZBEKISTON" NMIU, 2016. - 56 B.
8. MIRZIYOYEV SH.M. QONUN USTUVORLIGI VA INSON MANFAATLARINI TA`MINLASH – YURT TARAQQIYOTI VA XALQ FAROVONLIGINING GAROVI. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASI QABUL QILINGANINING 24 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI MA`RUZA 2016 YIL 7 DEKABR. -T.: "O'ZBEKISTON" NMIU, 2017. – 488 BET
9. ЧЕЛНОКОВ А.А., ЮДЕНКО А.Ф. ОСНОВЫ ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОЛОГИИ.-МИНСК: ВЫСШАЯ ШКОЛА, 2001.
10. ПОНОМАРЁВ В.Г. И ДР. ОЧИСТКА СТОЧНЫХ ВОД НЕФТЕПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ЗАВОДОВ. –М.: ХИМИЯ, 2003. -255 Б.

Elektron resurslar:

1.https://www.geogr.msu.ru/education/vo/prog_distc/programs_3xx/bak_E/b_E_rpp_Promyshl_ekologia_i_tekhnog_risk_new_2022.pdf
2. www.ecology
3. www.environ.com
4. www.ecology.com
5. www.clin.prod.com
6. http://www.fegi.ru/elibrary
7. http://www.glossary.ru
8. http://www.new-garbage.com
9. http://www.asau.ru
10. www.twirpx.com

4."Ekologik menejment asoslari" fanidan YaDAK savollari

1. "Sanoat korxonalari uchun atmosferaga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqindilari va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot" ("Inventarizatsiya hisoboti")i nechta ilovani o'z ichiga olishi kerak.
2. Ekologik boshqaruv bu –
3. Barqaror rivojlantirish bo'yicha Jahon sammiti qachon va qayerda bo'lib o'tgan.
4. Birinchi, dastlabki bosqich (1970-1983 y.) uchun ekologik siyosat maqsadi va yo'nalishlari.
5. Buyuk Britaniyada ekologik tizimlar sohasida standart qachon qabul qilindi.
6. Yevropa Xamjamiyati tomonidan "Eko- audisiyalashtirishning talablari" qachon ishlab chiqildi.
7. 1995 yilda esa nimaga binoan korxonalar sertifikatlashtirilish imkoniga ega bo'lishdi.
8. ISO 14000 seriyasining halqaro standartlari shartli ravishda qanday guruhlarga bo'lingan.
9. ISO 14001 bu –
10. Atrof-muhitni boshqarish tizimini ishlab chiqishda ISO 14001 standarti bilan sanoat tarmoqlariga nechta asosiy talablarni qo'yadi.
11. ISO 14000 seriyali standartlari atrof muhitga salbiy ta'simi nechta bosqichda kamaytirish mumkin:

12. Atrof-muhitni boshqarish tizimining asosiy elementlariga muvofiq korxonada EMSni ketma-ketlikda amalga oshiriladi, buning uchun u nechta bosqichga bo'linadi.
13. ISO 14000 seriyasi rasman ixtiyoriymi.
14. Ekologik jihat bu –
15. Atrof-muhit jihatining ahamiyatini baholash uchun siz qanday ta'sir etuvchi omillarga asoslanib o'lchovdan foydalanishingiz mumkin.
16. Atrof-muhit va muhim ekologik jihatlarni aniqlash natijasida qanday hujjat tuzildi:
17. Ekologik jihatlarning (EA(ekologik aspekt)) atrof-muhitga ta'sirini baholash uchun reestrga ushbu ta'sir ko'rsatkichlarining qanday qiymatlarini kiritish kerak.
18. Tegishli miqdoriy ko'rsatkichlar bilan tavsiflangan EA (ekologik aspekt) reestrini ishlab chiqish necha bosqichda amalga oshiriladi.
19. Ekologik jihatlarni va ularning atrof-muhitga ta'sirining miqdoriy xususiyatlarini aniqlash uchun dastlabki ma'lumotlarning asosiy manbalari nechta bo'lishi mumkin.
20. Muhim EA(ekologik aspekt)ni aniqlashda ta'sir ko'rsatkichlarining miqdoriy xususiyatlariga ko'ra saralangan nechta ta'sir darajalarini belgilash mumkin:
21. Bu usul ekspert baholariga asoslanadi va ularning ahamiyati jihatidan EAni saralash uchun ishlatiladi. U butun korxonaning atrof muhitga ta'sirini, individual ishlab chiqarish va texnologik jarayonlarni, ishlab chiqarish birliklari operatsiyalari yoki faoliyatini baholash uchun ishlatiladi. Qanday usul haqida aytilyapti.
22. Ekologik boshqaruv ierarxik tashkil etilishi kerak, ular o'z navbatida nimalarni talab qiladi.
23. Ekologik boshqaruv ..... va ..... bo'lishi mumkin.
24. Ekologik boshqaruv tizimi nechta asosiy printsiplarga asoslanadi.
25. Sanoat tarmoqlarida ekologik boshqaruvni amalga oshirish ustidan nazorat bu
26. Ekologik nazoratning maqsadi -====
27. Atrof muhitni nazorat qilish obyektlarini nechta.
28. Davlat ekologik nazorat organlarining mansabdor shaxslari (davlat inspektorlari) qanday vakolatlarga ega.
29. Ekologik nazoratning qanday shakllari mavjud:
30. Atrof muhitni nazorat qilish abyektlari bu...
31. Davlat ekologik nazorat organlarining mansabdor shaxslari (davlat inspektorlari) qanday vakolatlarga ega.
32. Davlatdan tashqari ekspertizaning boshqa qanday turlari mavjud.
33. Davlatdan tashqari ekspertiza qanday xarakterga ega.
34. Davlat ekologik ekspertizasi vazifasi.
35. Ekologik ekspertizaning huquqiy asoslari bu –
36. Normativ baza bu –
37. Sanoat ekologik nazoratini tashkil etish va amalga oshirish nechta printsipga asoslanadi.
38. Ishlab chiqarishning tuzilishi va shakllarini ekologik nazorat qilishning Tekshirish nazorati deganda nimani tushunasiz.
39 Ishlab chiqarishning tuzilishi va shakllarini ekologik nazorat qilishning Ekoanalitik nazorati deganda nimani tushunasiz.
40. Ishlab chiqarishning tuzilishi va shakllarini ekologik nazorat qilishning Atrof-muhit tizimlari va qurilmalarining ishlash parametrlarini kuzatish deganda nimani tushunasiz.
41. Ishlab chiqarishning tuzilishi va shakllarini ekologik nazorat qilishning Atrof muhitga favqulodda ta'sirlarni nazorat qilish deganda nimani tushunasiz.

42. Sanoat korxonasi qo'shimcha ishlab chiqarish sexlarini tekshirishning asosiy shakllari necha turda amalga oshiriladi.
43. Sanoat korxonasi qo'shimcha ishlab chiqarish sexlarini tekshirishning qanday asosiy shakllari bor.
44. AMTB (AMTB) tadbirlarini YESda nechanchi yilda qonunlashtirilgan.
45. AMTB nechta negizga asoslanib ish yuritadi.
46. AMTB da muqobillik negizi bu...
47. AMTB da yaxlitlashtirish (kompleklik) negizi bu...
48. AMTB da yetarlicha negizi bu...
49. AMTB da ehtiyot qilish negizi bu...
50. AMTB da birgalikda negizi bu...
51. AMTB da ixchamlik negizi bu...
52. Butun dunyoda AMTB tadbirlari hujjatlarini qayta ishlash nechta bosqichda amalga oshiriladi.
53. AMTB o`tkazishning uchinchi bosqichi bu...
54. AMTB o`tkazishning to'rtinchi bosqichi bu...
55. AMTB o`tkazishning birinchi bosqichi bu...
56. AMTB o`tkazishning ikkinchi bosqichi bu...
57. AMTBni qayta ishlab chikish jarayonida reja oldi, loyiha oldi va loyihaviy hujjatlarda jamoat fikri xisobga olinib qanday sxema bajarilishi shart.
58. Axborot tarkatilayotganda qanday ma'lumotlar taqdim etilishi lozim.
59. Belgilangan faoliyat haqida axborot nimalarni uzida mujassam kilishi kerak.
60. Shahar mintaqasida ekologik ta'sir qanday sodir bo'lishi mumkin.
61. Jamoat konsultasiyalari (xar bir bosqichda) o'tkazilagan vaqt necha haftani tashkil qiladi.
62. Jamoat konsultasiyalari (har bir bosqichda) o'tkazilagan vaqt ko'pincha 8 xaftani tashkil qiladi va nimalarni o'z ichiga oladi.
63. «AMTTB (ZVOS) loyihasi» tarkibiga qanday bo'limlar kiradi.
64. Evropa Ittifoqi atrof-muhitni baholashning uch bosqichini o'z ichiga olgan uchta qo'llanmani nashr etdi. Birinchi qo'llanma nomi?
65. Evropa Ittifoqi atrof-muhitni baholashning uch bosqichini o'z ichiga olgan uchta qo'llanmani nashr etdi. Ikkinchi qo'llanma nomi?
66. Evropa Ittifoqi atrof-muhitni baholashning uch bosqichini o'z ichiga olgan uchta qo'llanmani nashr etdi.
67. Evropa Ittifoqi atrof-muhitni baholashning uch bosqichini o'z ichiga olgan nechta qo'llanmani nashr etdi.
68. Jamoatchilik eshitishlari necha bosqichdan iborat.
69. Jamoatchilik eshitishlari 4-boskich: «muloxazalar varakasi»ni shakllantirish bu...
70. AMTTB (ZVOS)ni asosiy tutgan orni mujassam bo'lgan doklad muxokama uchun takdim etiladi, shu jumladan:
71. Jamoatchilik eshitishlari 5-boskich: ommaviy eshitishlarni muddatidan oldin tugatish bu...
72. Jamoatchilik eshitishlari 6-boskich: ommaviy eshitishlarni davom ettirish bu...
73. Jamoatchilik eshitishlari 7-boskich: ommaviy eshitishlar natijalarini tushunishni shakllanishi bu...
74. AMTSB bu ...
75. Strategik baholash qanday omillarni tahlil qilish va baholashga qaratilgan.

76. "Atrof muhitga ta`sir to'g'risidagi bayonot" ni qanday ishlab chiqiladi.
77. Zararli moddalarning ruxsat etilgan maksimal chiqindilarini qayta ko'rib chiqishdan oldin amalga oshiriladigan maxsus shartlar nechta.
78. Zararli moddalarning ruxsat etilgan maksimal chiqindilarini qayta ko'rib chiqishdan oldin amalga oshiriladigan birinchi maxsus shart.
79. Zararli moddalarning ruxsat etilgan maksimal chiqindilarini qayta ko'rib chiqishdan oldin amalga oshiriladigan ikkinchi maxsus shart.
80. Zararli moddalarning ruxsat etilgan maksimal chiqindilarini qayta ko'rib chiqishdan oldin amalga oshiriladigan uchunchi maxsus shart.
81. Agar sanitariya muhofazasi zonasi chegarasida yoki turar-joy zonasi (uy-joylar, bog'lar) chegarasida ruxsat etilgan maksimal kontsentratsiya bajarilmasa (REK-PDK kamida bitta modda uchun oshib ketgan bo'lsa), unda tashkilot quyidagilarni ishlab chiqish va tasdiqlash sharti bilan necha yilgacha ruxsat olishi mumkin.
82. Atmosferaga ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish yuridik shaxslar tomonidan amalga oshiriladi. "Atmosfera havosini muhofaza qilish to'g'risida" qanday talablar ko'rsatilgan.
83. Korxonalarda ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish necha bosqichda amalga oshiriladi.
84. Korxonalarda ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish birinchi bosqich qanday.
85. Korxonalarda ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish ikkinchi bosqich qanday.
86. Korxonalarda ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish uchinchi bosqich qanday.
87. Korxonalarda ifloslantiruvchi moddalar chiqindilarini ro'yxatga olish bosqichlari nechta.
88. Inventarizatsiya qilishning tayyorgarlik ya`ni birinchi bosqichi siz bajarishingiz kerak bo`lgan ishlar.
89. Chiqindi inventarizatsiyasi natijalarining amal qilish muddati necha yil.
90. Ko'pincha korxona (obyekt) chiqindilarining mavjud xususiyatlari va eng so'nggi inventarizatsiya ma'lumotlari (shu jumladan, standartlar o'rnatilgan) bilan aniqlangan yoki mos kelmaydigan holatlarda amalga oshiriladigan butun korxona yoki uning ayrim tarmoqlari bo'yicha chiqindilarni inventarizatsiya qilish natijalarini to'g'rilashga ehtiyoj bor, bu qanday holatlarda amalga oshiriladi.
91. Ko'pincha korxona (obyekt) chiqindilarining mavjud xususiyatlari va eng so'nggi inventarizatsiya ma'lumotlari (shu jumladan, standartlar o'rnatilgan) bilan aniqlangan yoki mos kelmaydigan holatlarda amalga oshiriladigan butun korxona yoki uning ayrim tarmoqlari bo'yicha chiqindilarni inventarizatsiya qilish natijalarini to'g'rilashga ehtiyoj bor, bu qanday holatlarda amalga oshiriladi.
92. Ko'pincha korxona (obyekt) chiqindilarining mavjud xususiyatlari va eng so'nggi inventarizatsiya ma'lumotlari (shu jumladan, standartlar o'rnatilgan) bilan aniqlangan yoki mos kelmaydigan holatlarda amalga oshiriladigan butun korxona yoki uning ayrim tarmoqlari bo'yicha chiqindilarni inventarizatsiya qilish natijalarini to'g'rilashga ehtiyoj bor, bu qanday holatlarda amalga oshiriladi.
93. Ko'pincha korxona (obyekt) chiqindilarining mavjud xususiyatlari va eng so'nggi inventarizatsiya ma'lumotlari (shu jumladan, standartlar o'rnatilgan) bilan aniqlangan yoki mos

kelmaydigan holatlarda amalga oshiriladigan butun korxona yoki uning ayrim tarmoqlari bo'yicha chiqindilarni inventarizatsiya qilish natijalarini to'g'rilashga ehtiyoj bor, bu qanday holatlarda amalga oshiriladi.

94. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot birinchi bo'limi qanday nomlanadi.

95. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot ikkinchi bo'limi qanday nomlanadi.

96. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot uchinchi bo'limi qanday nomlanadi.

97. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot to'rtinchi bo'limi qanday nomlanadi.

98. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot beshinchi bo'limi qanday nomlanadi.

99. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot oltinchi bo'limi qanday nomlanadi.

100. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot yettinchi bo'limi qanday nomlanadi.

101. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot sakkizinchi bo'limi qanday nomlanadi.

102. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot to'qqizinchi bo'limi qanday nomlanadi.

103. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot o'ninchi bo'limi qanday nomlanadi.

104. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot o'n birinchi bo'limi qanday nomlanadi.

105. Korxona uchun zararli (ifloslantiruvchi) moddalarning havoga chiqarilishi va ularning manbalarini ro'yxatga olish to'g'risidagi hisobot o'n ikkinchi bo'limi qanday nomlanadi.

106. RET(PDV) loyihani necha yilga ishlab chiqiladi va tasdiqlanadi.

107. RET loyihasi nechta bo'limlarni o'z ichiga oladi.

108. RET loyihasi birinchi bo'limi.

109. RET loyihasi ikkinchi bo'limi.

110. RET loyihasi uchinchi bo'limi.

111. RET loyihasi to'rtinchi bo'limi.

112. RET loyihasi beshinchi bo'limi.

113. RET loyihasi oltinchi bo'limi.

114. Korxonaning atmosfera ifloslanishining manbai sifatidagi xususiyatlari.

115. Tashkiliy-texnik tadbirlar hisobiga atrof muhitga zararli moddalarni iste'mol qilishni kamida qancha kamaytirish mumkin.

116. O'zbekiston Respublikasida "Sanoat korxonasining ekologik pasporti" qachon kuchga kirdi.

117. Atmosfera havosini muhofaza qilishning texnik, ekologik va iqtisodiy jihatlariga qaysilarni keltirib o'tish mumkin.

118. Atrof muhitni muhofaza qilish bo'yicha tadqiqot materiallari qanday maqsadda ishlatiladi.

119. Normada qurilayotgan inshootning ekologik xavfidan qat'i nazar, har qanday qurilishda atrof-muhitni muhofaza qilish choralarini talab qiladi. Bu talablar...

120. Atrof muhitni monitoring qilish tizimi nimalarni to'plashi, tizimlashtirishi va tahlil qilishi kerak:

121. Atrof muhitga ta'sir etuvchi omillar.

122. Monitoring tizimi maxsus ishlab chiqilgan dasturlarga mos keladigan qanday darajalarda amalga oshiriladi.

123. Atrof muhitni ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazish bosqichlari nechta.

124. Atrov muhitni ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazishning birinchi bosqichi.

125. Atrov muhitni ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazishning ikkinchi bosqichi.

126. Atrov muhitni ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazishning uchinchi bosqichi.

127. KChM bu...

128. TChM bu...

129. TXTD bu...

130. Faoliyat turi bo'yicha atrof-muhitga ta'sir ko'rsatishning qaysi toifaga mansub bo'lgan tashkilotlar uchun TChM me'yori o'tkazilgan xatlov natijalari bo'yicha olingan amaldagi ma'lumotlar bo'yicha, TCHM loyihasini ishlab chiqmasdan va davlat ekologik ekspertizasini o'tkazmasdan belgilanadi.

131. OChM bu ...

132. TEK bu...

133. TEK1 bu...

134. TEK2 bu...

135. TEK3 bu...

136. Ishlab chiqarish obyektlari yoki tashkilotlarda mavjud bo'lgan har bir suv chiqargichning joylashgan joyida oqova suvlarni qabul qilgichlarni tekshirish natijalari va ularning tavsifi hisobga olinadi. Tavsifda quyidagilarning qaysilari ko'rsatiladi.

137. Boshlang'ich xom ashyoga nisbatan o'zgartirilgan tavsiflarga ega bo'lgan chiqindilar paydo bo'lishi me'yorlari qanday o'lchov birliklarida taqdim etiladi.

138. Moddalar tashlamalari, oqovalari manbalarini, chiqindilarning paydo bo'lishi va joylashtirilishini xatlovdan o'tkazish materiallarini ko'rib chiqish muddati Ekologiya va atrof muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi organlari tomonidan ular taqdim etilgan kundan boshlab ko'pi bilan necha kun etib belgilanadi.

139. Davlat ekologik ekspertizasini o'tkazish muddati va tartibi Vazirlar Mahkamasining nechanchi -son qarori bilan tasdiqlangan O'zbekistan Respublikasining davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi nizomga muvofiq belgilanadi.

140. Davlat ekologik ekspertizasini o'tkazish muddati va tartibi Vazirlar Mahkamasining 541-son qarori bilan tasdiqlangan O'zbekistan Respublikasining davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi nizom nechanchi yil ishlab chiqilgan.

141. Atrof-muhitga ta'sir ko'rsatishning I-II toifalariga mansub bo'lgan faoliyat turlari tashkilotlari uchun ekologik me'yorlar loyihalarini tasdiqlash kim tomonidan tasdiqlanadi.

142. Atrof-muhitga ta'sir ko'rsatishning III-IV toifalariga mansub bo'lgan faoliyat turlari tashkilotlari uchun ekologik me'yorlar loyihalarini tasdiqlash kim tomonidan tasdiqlanadi.

143. Ekologik me'yorlar faoliyat ko'rsatayotgan obyektlar uchun necha yil muddatga belgilanadi.

144. Kompensatsiya to'lovlari bu...

145. Kompensatsiya to'lovlari miqdorini bosqichma-bosqich to'lashni nazarda tutuvchi mablag'larni kiritish:

146. Avans kompensasiya to'lovlari bu...

147. Ifloslantiruvchi moddalarni avariyaviy chikarib tashlash va oqizish bu...
148. Ifloslantiruvchi moddalarning yalpi tashlanmalari bu...
149. Toksik chiqindilar bu...
150. Notoksik chiqindilar bu...
151. Chiqindilarni joylashtirish bu...
152. Kompensatsiya to'lovchi subyektlarda atrof tabiiy muhitga ifloslantiruvchi moddalarni chiqarib tashlash, oqizish va ularni joylashtirishning tasdiqlangan ekologik me'yorlari mavjud bo'lmagan taqdirda yoki ularning amal qilish muddati tamom bo'lganda kompensatsiya to'lovlari I-II toifa korxonalari uchun qanday tartibda amalga oshiriladi.
153. Kompensatsiya to'lovchi subyektlarda atrof tabiiy muhitga ifloslantiruvchi moddalarni chiqarib tashlash, oqizish va ularni joylashtirishning tasdiqlangan ekologik me'yorlari mavjud bo'lmagan taqdirda yoki ularning amal qilish muddati tamom bo'lganda kompensatsiya to'lovlari III-IV toifa korxonalari uchun qanday tartibda amalga oshiriladi.
154. Keyinchalik qayta ishlanmaydigan va har xil turdagi maxsus jihozlangan to'planadigan joylarga joylashtiriladigan me'yordagi va me'yordan ortiqcha (limitdan ortiqcha) ishlab chiqarish chiqindilari uchun kompensatsiya to'lovi O'zbekiston Respublikasi hududida atrof tabiiy muhit ifloslantirilganligi va chiqindilar joylashtirilganligi uchun kompensatsiya to'lovlarini qo'llash tartibi to'g'risidagi ..... Nizomga muvofiq amalga oshiriladi.
155. Hisob-kitoblar hisobot oyidan keyingi yilning 15 yanvarigacha taqdim etilmagan taqdirda III va IV toifadagi kompensatsiya to'lovchilar atrof tabiiy muhitga tasdiqlangan ekologik me'yorlar doirasida yoki me'yordan ortiqcha miqdorda chiqarib tashlangan, oqizilgan ifloslantiruvchi moddalar uchun, chiqindilar va ularni joylashtirganlik uchun kompensatsiya to'lovchi subyektlar yiliga tegishli ravishda eng kam oylik ish haqining necha baravari miqdorida kompensatsiya to'lovlari to'laydilar.
156. Hisoblangan va to'langan kompensatsiya to'lovlari o'rtasida farq aniqlangan holatlarda, kamomad miqdori hisob-kitoblar tasdiqlangan sanadan e'tiboran necha kun muddatda kompensatsiya to'lovchi subyektlar tomonidan qo'shimcha ravishda to'lanadi.
157. Ekologiya va atrof muhitni muxofaza qilish hududiy organlari bilan kelishilgan kompensatsiya to'lovi hisob-kitoblari kompensatsiya to'lovchi subyektlarni kelishilgan hisob-kitoblarda ko'rsatilgan ma'lumotlarning haqqoniyligi uchun javobgarlikdan ozod etadimi.
158. Kompensatsiya to'lovi subyektlari faoliyatida davlat ekologik nazorati amalga oshirilganda va kelishilgan kompensatsiya to'lovini noto'g'ri hisoblash holati aniqlanganda, oxirgi tekshiruv sanasidan necha kalendar yil muddatga qayta hisob-kitob qilinadi, kelishiladi, shuningdek, Nizomga muvofiq penya hisoblangan holda to'lov undiriladi.
159. I va II toifaga mansub kompensasiya to'lovchi subyektlar har chorakda atrof tabiiy muhitni ifloslantirilganlik, chiqindilar hosil bo'lishi va ularni joylashtirganlik uchun hisobot davridan keyingi oyning nechanchi sanasigacha avans kompensatsiya to'lovini amalga oshiradilar.
160. Tegishli chorak uchun hisoblab chiqilgan kompensatsiya to'lovi summasi eng kam oylik ish haqining necha baravaridan kam bo'lgan taqdirda kompensatsiya to'lovi har chorakda bir marta, hisobot choragidan keyingi oyning 15-sanasigacha amalga oshiriladi.
161. III va IV toifaga mansub kompensatsiya to'lovi to'lovchi subyektlar atrof tabiiy muhitni ifloslantirganlik va chiqindilarni joylashtirganlik uchun kompensatsiya to'lovlarini yiliga bir marta, hisobot davridan keyingi yilning ..... yanvarigacha to'laydilar.
162. Mablag'lar o'z vaqtida o'tkazilmagan taqdirda muddati o'tkazib yuborilgan har bir kun uchun kompensatsiya to'lovi bo'yicha qarzdorlik summasining .... foizi miqdorida, biroq qarzdorlik umumiy summasining ..... foizidan ortiq bo'lmagan miqdorda penya undiriladi.

163. Ekologik normativlar loyihalarini ishlab chiqish va kelishish tartibi to'g'risidagi Nizom qachon qabul qilingan.
164. Atmosferani ifloslantiruvchi manbalarni va moddalarni xatlovdan o'tkazish necha bosqichdan iborat.
165. Atmosferani ifloslantiruvchi manbalarni va moddalarni xatlovdan o'tkazish birinchi bosqichi.
166. Atmosferani ifloslantiruvchi manbalarni va moddalarni xatlovdan o'tkazish ikkinchi bosqichi.
167. Atmosferani ifloslantiruvchi manbalarni va moddalarni xatlovdan o'tkazish uchinchi bosqichi.
168. Gaz tashlamalari, oqovalari manbalarini, chiqindilarning paydo bo'lishi va joylashtirilishini xatlovdan o'tkazish materiallarini ko'rib chiqish muddati Ekologiya va atrof- muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi organlari tomonidan ular taqdim etilgan kundan boshlab ko'pi bilan necha kun etib belgilangan.
169. Atrof - muhitga ta'sir ko'rsatishning I - II toifalariga mansub bo'lgan faoliyat turlari tashkilotlari uchun ekologik normativlar loyihalarini tasdiqlash kim tomonidan amalga oshiriladi.
170. Atrof - muhitga ta'sir ko'rsatishning III - IV toifalariga mansub bo'lgan faoliyat turlari tashkilotlari uchun ekologik normativlar loyihalarini tasdiqlash kim tomonidan amalga oshiriladi.
171. Ekologik normativlar faoliyat ko'rsatayotgan obyektlar uchun necha yil muddatga belgilanadi.
172. Tashlamalar, oqovalar va chiqindilarning miqdor va sifat tavsiflariga ta'sir ko'rsatadigan texnologik jarayon kengaytirilganda, rekonstruksiya qilinganda, texnik jihatdan qayta jihozlanganda yoki o'zgarganda, qonunchilik talablari o'zgarganda, shuningdek atrof - muhitni muhofaza qilish sohasida davlat nazoratini amalga oshiradigan tegishli organlar qaroriga binoan ekologik normativlar ekologiya oqibatlari to'g'risidagi axborot doirasida qayta ko'rib chiqiladi, so'ngra ularning amal qilish muddati necha yilga uzaytiriladi.
173. VREM nima.
174. CHTS nima.
175. Atmosfera havosiga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqaradigan statsionar manbalar necha turga bo'linadi.
176. Atmosfera havosiga zararli (ifloslantiruvchi) moddalar chiqaradigan statsionar manbalar qanday turlarga bo'linadi.
177. Quyidagilardan qaysi biri tashkillashtirilgan chiqindi manbalariga kirmaydi.
178. Quyidagilardan qaysi biri tashkillashtirilmagan chiqindi manbalariga kirmaydi.
179. Korxona chiqindilari va chiqindilarni chiqarib tashlash manbalarining xarakteristikalari, gazni tozalash va chang yig'ish inshootlarining ishlash ko'rsatkichlari, chiqindilarning umumiy miqdori nechta jadvalni o'z ichiga oladi.
180. Korxona chiqindilari va chiqindilarni chiqarib tashlash manbalarining xarakteristikalari, gazni tozalash va chang yig'ish inshootlarining ishlash ko'rsatkichlari, chiqindilarning umumiy miqdori to'g'risidagi birinchi jadval nimani o'z ichiga oladi.
181. Korxona chiqindilari va chiqindilarni chiqarib tashlash manbalarining xarakteristikalari, gazni tozalash va chang yig'ish inshootlarining ishlash ko'rsatkichlari, chiqindilarning umumiy miqdori to'g'risidagi ikkinchi jadval nimani o'z ichiga oladi.
182. Korxona chiqindilari va chiqindilarni chiqarib tashlash manbalarining xarakteristikalari, gazni tozalash va chang yig'ish inshootlarining ishlash ko'rsatkichlari, chiqindilarning umumiy miqdori to'g'risidagi uchinchi jadval nimani o'z ichiga oladi.

183. Korxona chiqindilari va chiqindilarni chiqarib tashlash manbalarining xarakteristikalari, gazni tozalash va chang yig'ish inshootlarining ishlash ko'rsatkichlari, chiqindilarning umumiy miqdori to'g'risidagi to'rtinchi jadval nimani o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. ASOSIY ADABIYOTLAR
2. MUSAYEV M.N. УПРАВЛЕНИЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДОЙ НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ. УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ.–Т.:ИЗД. "FAN VA TEXNOLOGIYA", 2019. – 200 B.
3. BOYIROV Z.R. EKOLOGIK MENEJMENT ASOSLARI. DARSLIK.-QARSHI.: "INTELLEKT"NASHRIYOTI, 2024.-390 BET.
4. BOYIROV Z.R. SANOAT TARMOQLARIDA EKOLOGIK BOSHQARUV ASOSLARI VA AMALIYOTI. O'QUV QO'LLANMA.-QARSHI.: "INTELLEKT" NASHRIYOT, 2022.-253 BET.
5. IBRAGIMOV N.I., MUSAYEV M.N., ABIDOV B.A., MUHAMMEDGALIYRV B.A. LOYIHALASH ASOSLARI VA EKOLOGIK EKSPERTIZA.
6. МАКАРОВ С. В., ГУСЕВ Т.В. "ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТЪ – ХИМИЯ В РОССИИ: 2003 Г.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR

1. MIRZIYOYEV SH.M. BUYUK KELAJAGIMIZNI MARD VA OLIJANOB XALQIMIZ BILAN BIRGA QURAMIZ. - T.: "O'ZBEKISTON" NMIU, 2017.-488 6.
2. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING 2018 YIL13 DEKABRDAGI "O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BOSHQARUVIGA RAQAMLI IQTISODIYOT, ELECTRON HUKUMATHAMDA AXBOROTTIZIMLARINI JORIY ETISH BO'YICHA QO'SHIMCHA CHORA-TADBIRLAR TO'G'RISIDA" PF-5598-SON FAMONI. (QONUN HUJJATLARI MA'LUMOTLARI MILLIY BAZASI, 13.12.2018 Y. 06/18/5598/2313-SON).
3. СОРОКИН Н.Д. ОХРАНА ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ. СПБ.: ФИРМА ИНТЕГРАЛ. 2005. УЧЕБНИК.

Elektron resurslar:

1. file:///D:/2024-2025%20O'quv%20yili/EMA/2025-2026%20O'quv%20yili/EMA%202025-2026%20yil%20hujjatlar/Ekologik%20menejment%20MGU%20dastur.pdf
2. www.gov.uz – **O'zbekiston Respublikasi hukumat portali**
3. www.youtube.uz – **video roliklar portali**
4. www.eco.gov.uz – **O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrofmuhitni muhofaza qilishdavlat qo'mitasi rasmiy sayti**
5. www.texhologiv.ru
6. www.gov.uz